

NARODOWY
BANK POLSKI

Optimalizacja procesów gotówkowych – podsumowanie i perspektywy

Barbara Jaroszek, Dyrektor Departamentu Emisyjno-Skarbcowego

Kongres Obsługi Gotówki, 27 października 2021 r.

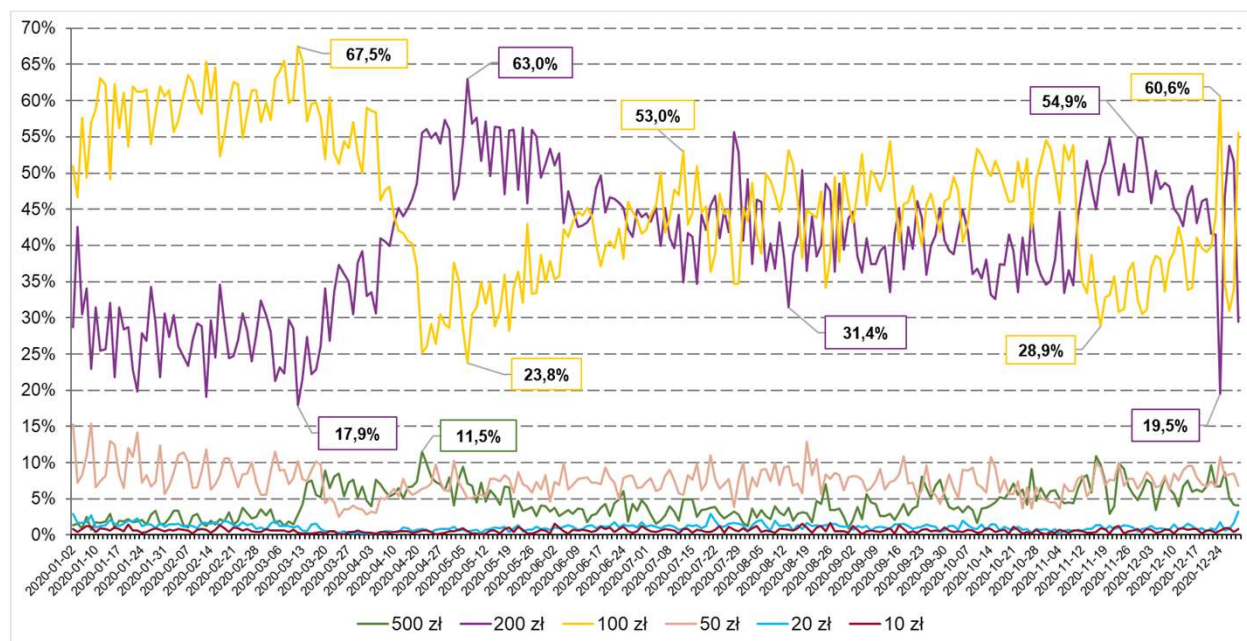

Agenda

1. 2020 rok wyzwań – 2021 rok perspektyw
 2. Wyzwania dla obrotu gotówkowego
 3. Szanse i perspektywy zmian
-

2020 - rok wyzwań

- zmiana struktury nominalowej wartości pobrań waluty polskiej z NBP przez banki
- wzrost roli banknotów najwyższych nominalów (200 zł i 500 zł)

Bank centralny zacieśnił współpracę z bankami, firmami CIT, producentami znaków pieniężnych, a także z powodzeniem dostosował organizację pracy, zaspokajając popyt na pieniądź gotówkowy

Sprawne i nieprzerwane zaopatrzenie banków w walutę polską

2020 - rok wyzwań

	2019	2020	(2020 vs. 2019)
Pobrania WP z NBP	203,5 mld zł	222,8 mld zł	wzrost o 19,3 mld zł (+9,5%)
Odprowadzenia WP do NBP	184,2 mld zł	139,8 mld zł	spadek o 44,4 mld zł (-24,1%)
Pieniądz gotówkowy w obiegu	238,5 mld zł	321,5 mld zł	wzrost o PLN 83,0 mld zł (+34,8%)

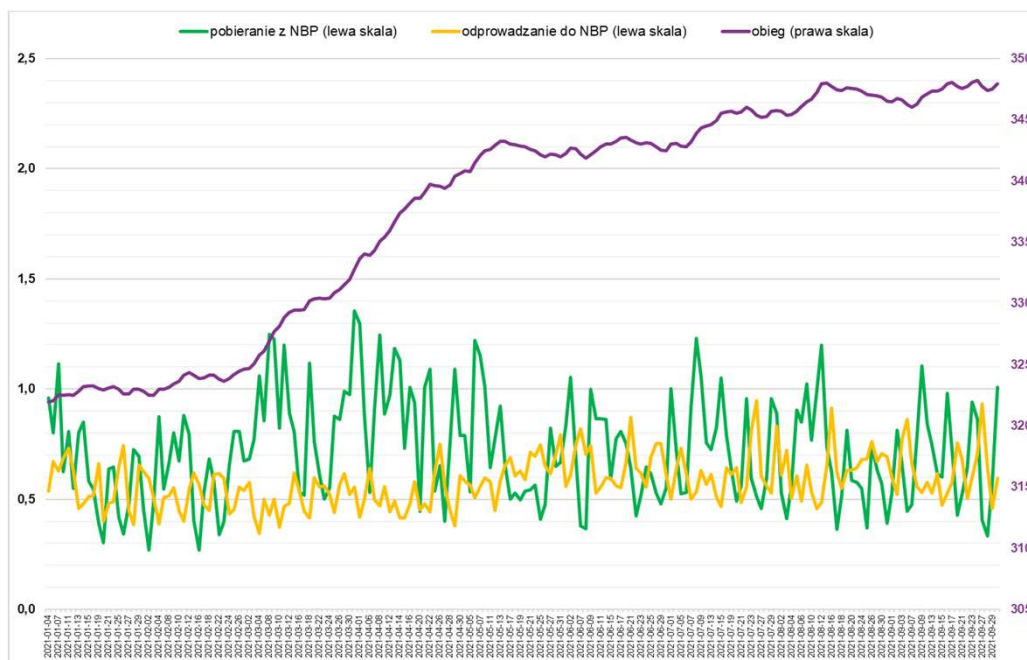
- znaczny wzrost popytu na pieniądz gotówkowy
- wzrost wartości pobrań WP z NBP przy jednoczesnym spadku wartości odprowadzeń WP do NBP

Okres	NBP		Rynek	
	Wskaźnik rotacji (cykle)	Wskaźnik rotacji (dni)	Wskaźnik rotacji (cykle)	Wskaźnik rotacji (dni)
2019 r.	0,94	389	2,50	146
2020 r.	0,58	629	3,18	115

- wzrost częstotliwości powrotu banknotów do sortowni banków i firm CIT przy jej równoczesnym spadku w NBP
- wzrost recyrkulacji banknotów przez banki

Zaopatrzenie i wartość pieniądza gotówkowego w obiegu (1 I - 30 IX 2021 r.)

Pobrania WP z NBP → *stabilizacja*

- średnia dzienna wartość pobrań: **0,7 mld zł** (w 2020 r.: 0,9 mld zł)
- maksymalna dzienna wartość pobrań: **1,4 mld zł** (w 2020 r.: 6 mld zł)

Odprowadzenia WP do NBP → *stabilizacja*

- średnia dzienna wartość odprowadzeń: **0,6 mld zł** (w 2019 r.: 0,7 mld zł, w 2020 r.: 0,5 mld zł)
- relacja wartości odprowadzeń do pobrań: **81%** (w 2019 r.: 91%, 2020 r.: 63%, **w wrześniu 2021 r.: 91%**)

Obieg gotówkowy → *wzrost*

- wartość : **347,9 mld zł**
(wzrost o 8,2% w stosunku do 31 XII 2020 r.)

2021 – rok perspektyw

Prace badawczo – analityczne oraz działalność szkoleniowa

- kontynuacja badań opinii publicznej oraz profesjonalnych uczestników rynku w zakresie obrotu gotówkowego
- kontynuacja działań informacyjnych i szkoleniowych w zakresie jakości znaków pieniężnych oraz rozpoznawania autentyczności waluty polskiej

Standaryzacja procesów

- sukcesywne wdrażanie oznakowania opakowań banknotów i monet w standardzie GS1 w bankach
- działania czterech Grup roboczych funkcjonujących przy Radzie ds. obrotu gotówkowego (od listopada 2019 r.)

wdrożenie standardów GS1 przez producenta banknotów (styczeń 2020 r.) i producenta monet (styczeń 2021 r.)

np. optymalizacja procesu podpisywania komunikatów przekazywanych do NBP poprzez system IT wykorzystywany w zaopatrywaniu

Rada ds. obrotu gotówkowego

- rozpoczęcie prac nad Narodową Strategią Bezpieczeństwa Obrotu Gotówkowego, powołanie Zespołów zadaniowych przy Radzie (marzec 2021 r.)
- zaangażowanie przedstawicieli: Poczty Polskiej S.A., banków, organizacji zrzeszających sektor detaliczny, firm CIT, NBP, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwa Sprawiedliwości, Komendy Głównej Policji, Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, Krajowego Związku Banków Spółdzielczych, operatorów sieci bankomatowych

Zmiana ustawy o usługach płatniczych – perspektywa społeczna

Wystąpienie Prezesa NBP do Prezydenta RP z propozycją dotyczącą zmiany w ustawie o usługach płatniczych oraz uregulowania kwestii akceptacji znaków pieniężnych emitowanych przez NBP

- 21 maja 2021 r. złożono do Sejmu projekt ustawy
- 11 sierpnia 2021 r. Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy o usługach płatniczych
- **28 września 2021 r. Prezydent RP podpisał ustawę o zmianie ustawy o usługach płatniczych**
- nowe regulacje wejdą w życie 5 listopada 2021 r.

Brak możliwości ograniczania przez akceptantów oferty zawarcia umowy sprzedaży lub świadczenia usług do konsumentów, którzy dokonają zapłaty wyłącznie w formie bezgotówkowej

Brak możliwości odmowy przyjęcia zapłaty znakami pieniężnymi emitowanymi przez NBP przez akceptanta*

Brak możliwości nakładania dodatkowych opłat przez akceptantów z tytułu obowiązku przyjmowania zapłaty w gotówce.

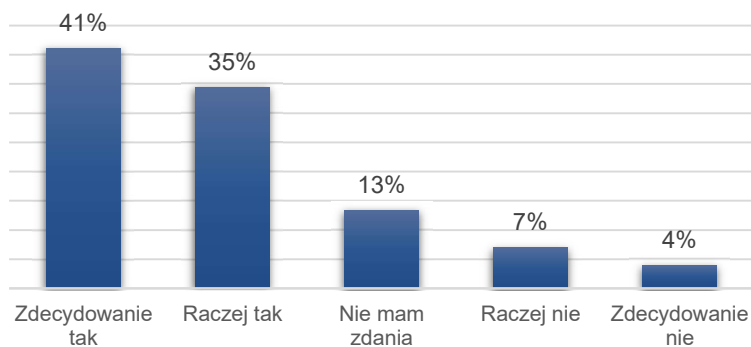
Obowiązku przyjęcia płatności w gotówce nie stosuje się do jednorazowej transakcji, której wartość jest równa lub większa od przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (tj. obecnie 5.370,64 zł)

*wyjątki: działalność prowadzona w sieci Internet, działalność w miejscu bez obecności personelu, a także w trakcie imprezy masowej; obowiązku przyjęcia płatności w gotówce nie stosuje się do jednorazowej transakcji, której wartość jest równa lub większa od przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłaszanemu przez Prezesa GUS

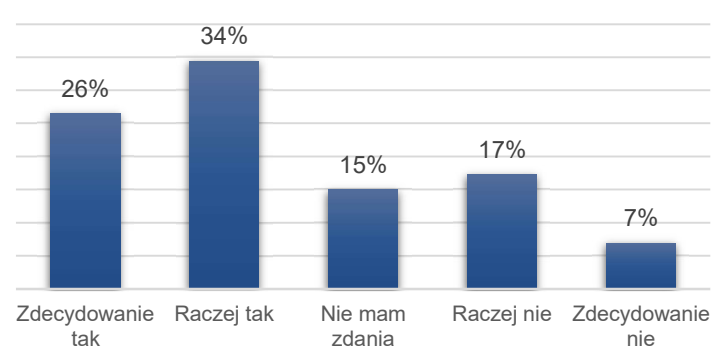
Wyniki badania opinii publicznej – dostępność i powszechna akceptacja gotówki

Gotówka nadal pozostaje ważnym środkiem płatniczym co potwierdza ponad 70 % badanych. Jednocześnie 60 % badanych dostrzega konieczność wprowadzenia obowiązku akceptacji płatności gotówkowych

Czy gotówka jest potrzebna w gospodarce ?

Czy powinien zostać wprowadzony obowiązek przyjmowania gotówki ?

Źródło: Badanie opinii publicznej dotyczące jakości banknotów powszechnego obiegu, wykonane na zlecenie NBP - Openfield, wrzesień 2021 r.

Wyniki badania opinii publicznej – opracowanie Narodowej Strategii Bezpieczeństwa Obrotu Gotówkowego

Ponad 50 % badanych pozytywnie ocenia konieczność opracowania przez NBP strategii działania gwarantującej powszechną akceptację płatności gotówkowych oraz bezpieczny i niezawodny dostęp do gotówki

Źródło: *Badanie opinii publicznej dotyczące jakości banknotów powszechnego obiegu*, wykonane na zlecenie NBP - Openfield, wrzesień 2021 r.

Wyniki badania opinii publicznej – preferowane formy płatności w czasie pandemii COVID-19

Aż 18 % badanych spotkało się z sytuacją odmowy przyjęcia płatności gotówkowej co w stosunku do roku 2020 stanowi wzrost o 9 pp.

Miejsca, w których w 2021 r. najczęściej odmawiano przyjęcia gotówki w czasie pandemii COVID – 19

Źródło: Badanie opinii publicznej dotyczące jakości banknotów powszechnego obiegu, wykonane na zlecenie NBP - Openfield, wrzesień 2021 r.

Przepisy regulujące kwestie związane z obrotem gotówki

1.

Zarządzenie nr 19/2016 Prezesa NBP z dn. 17.08.2016 r. w sprawie sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki

2.

Umowy o warunkach pobierania i odprowadzania waluty polskiej i czynnościach z tym związanych

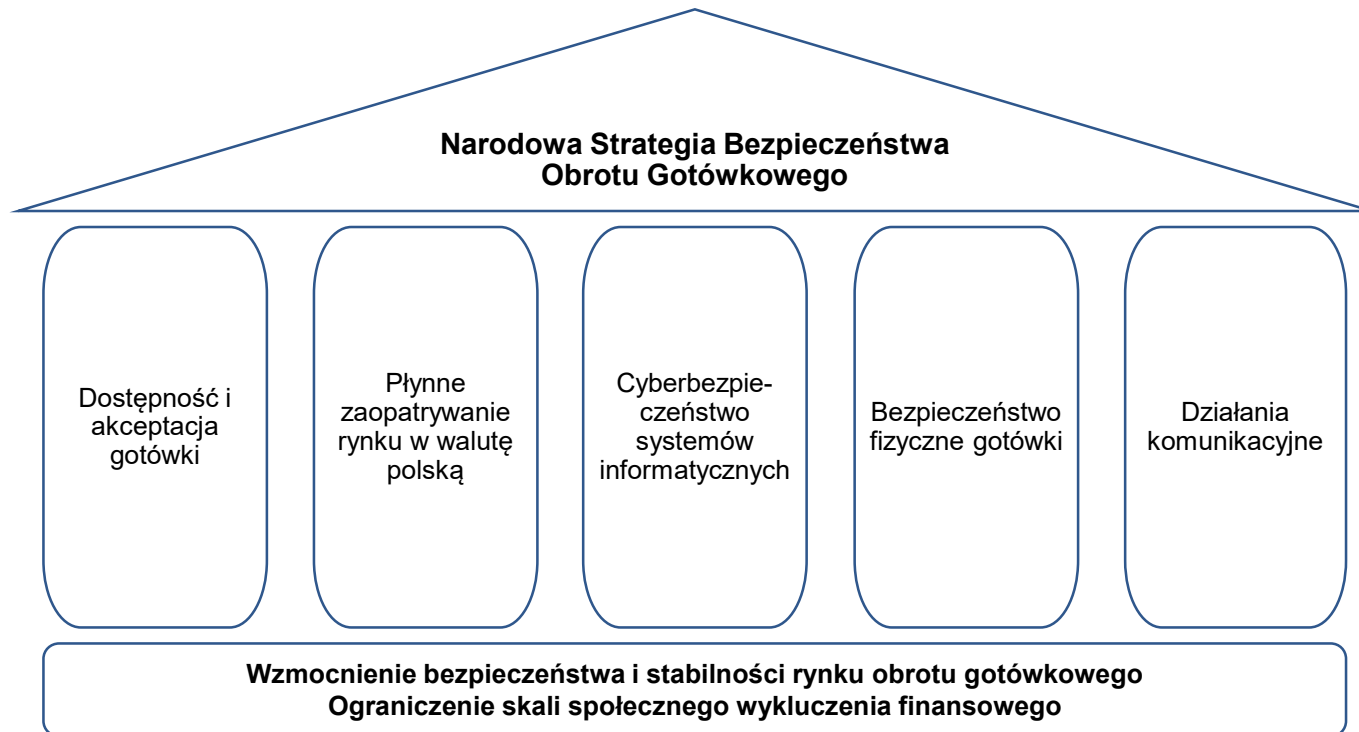
3.

Zarządzenie Prezesa NBP z dn. 31.08.1989 r. w sprawie zatrzymywania fałszywych znaków pieniężnych

4.

Zarządzenie nr 31/2013 Prezesa NBP z dn. 17.12.2013 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wymiany znaków pieniężnych, które wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym na obszarze RP

2021 – rok perspektyw (przyjęcie NSBOG – IV kw. 2021)

NARODOWY
BANK POLSKI

Barbara Jaroszek

Dyrektor

Departamentu Emisyjno-Skarbcowego

+48 22 185 23 56

+48 22 185 16 01

sekretariat.des@nbp.pl